

100 ÉVE SZÜLETETT SZENDREI IMRE

(Kalocsa, 1926. július 6. – Budapest, 1983. december 5.) zongoraművész,
tanár

DOMBI JÓZSEFNÉ

SZENDREI IMRE GONDOLATAI A ZONGORAPEDAGÓGIÁRÓL¹

A két Szendrei: Idősb. Szendrei Imre orgonaművész, karnagy (balra) és ifj. Szendrei Imre zongoraművész-tanár

Szendrei Imre kétszeres Liszt Ferenc- és Chopin-díjas zongoraművész. A Zeneakadémián Szegedi Ernő, Kodály Zoltán, Weiner Leó tanítványa volt. Kutatási területe a modern zongorapedagógia művészi és mechanikai problémái. Előadóművészként számos hazai és nemzetközi zenei versenyen vett részt és nyert első díjat. Hangversenyműsorán a magyar zeneszerzők alkotásai mellett (Liszt, Bartók, Kodály, Lendvay Kamilló, Geszler György, Gárdonyi Zoltán, Járdányi Pál, Avasi Béla, Frank Oszkár), Bach-Busoni, Beethoven, Chopin, Smetana, Csajkovszkij, Rachmaninov és kortárs európai szerzők műveit játszotta.

Szendrei Imre életrajzát e sorok írója kutatta (Dombiné Kemény, 1999). Szendrei Imre 1926. július 6-án született Kalocsán. Édesapja idősb Szendrei Imre orgonaművész, 1920–1955-ig a Kalocsai Tanítóképző Intézet ének-zene tanára, számos orgonamű szerzője.

¹ Parlando 2025/1.

Idősb. Szendrei Imre szaktanári és karnagydiplomát Regensburgban kapott. Generációk sorát nevelte a zene szeretetére. Édesanyja Kleiner Jolán, aki fő feladatának gyermekei nevelését tartotta.

Jolán, Valéria, Imre zenei környezetben nőttek fel. Szendrei Imre első zongoratanára édesapja volt, majd a Hollandiából érkező Wilhelmus Henrik oktatta. A család mindig nagy gondot fordított arra, hogy Imre rendszeresen gyakoroljon, így 14 éves korára komoly repertoárra tett szert. Ekkor játszotta már Chopin A-dúr polonézét és Liszt E-dúr Paganini etűdjét.

A Zeneakadémián Szegedi Ernő növendéke volt. A Liszt Ferenc Társaság által meghirdetett pályázaton 1948. december elsején I. helyezést ért el. Műsorán Liszt Petrarca szonettje és Verdi–Liszt Rigoletto parafrázisa hangzott el. Nagyigényű műsorokkal lépett pódiumra. Példaként említhetjük még a következő hangversenyt: (az 1958. május 10-i zeneakadémiai koncert műsora)

Liszt: B–A–C–H fantázia és fuga

Csajkovszkij: Téma variációkkal

Chopin: h-moll Scherzo

Smetana: Két tánc

Rachmaninov: Esz-dúr etűd

Szkrjabin: Desz-dúr etűd

Balakirev: Keleti fantázia

1949-ben a Varsói Chopin Nemzetközi Zongoraverseny díjazottja volt, a legszebben megszólaltatott Fisz-dúr Impromptu előadásáért. Egykori zeneakadémiai tanára, Szegedi Ernő visszaemlékezése szerint „Elsősorban Lisztnek volt hivatott tolmácsolója, de ugyanakkor a Chopin-kultusz őrzője, ébresztője, emellett érdeklődött Bartók, Kodály művészetére is.”

A szegedi Tanárképző Főiskola Ének-zene Tanszékén 1955–1969-ig tanított adjunktusi beosztásban. Utazó tanár volt. Minden héten 2 napot tartózkodott a főiskolán. Óráit pénteken és szombaton tartotta. Mindig nagy megbecsülésben részesült. A tanítás mellett is napi 6 órát gyakorolt. A zongoraóráira „A modern zongoraoktatás jellemzői” című kéziratából vonunk le következtetéseket.

Szendrei Imre zongorapedagógiai módszereit az előzetes gyakorlati tapasztalatait összegezve alakította ki. „Mai szemmel is igen elismerem első tanáromnak a tanítási módszerét elsősorban abban – amint akkori kottáimba visszalapozgatva látom –, hogy gondosan beírt igen kitűnő ujjrenddel segítette elő a darabok megtanulását, amely a legmagasabb fokon is használatos, és egyben legfontosabb előfeltétele a szép billentésnek. Továbbá javasolta a helyes pedálhasználatot, amely ritka esetben megy simán a 2-3 éve tanulóknak.

Wilhelmus Henrik zeneiskolájában példás közösségi szellemet honosított meg, amely az évenként kétszeri vizsgaelőadásokon is megmutatkozott. A gyermekkori pódiumi szerepeltetések egyébként nem mellőzhetők a tovább fejlődőre, mert már itt kell megszoknia a közönség előtti magatartást, s már ekkor kell a lélekbe vésődni, hogy őt sokan hallgatják, tehát nyújtania kell valamit, ami egyúttal a szorgalmat is a legnemesebb eszközzel fokozza. Wilhelmus tanítási módszerének még igen dicséretes pontja – amit általában vidéken sajnos el szoktak hanyagolni – a gyakorlati tanítás mellett az elméleti oktatás. Bár ő sem minden esetben forszírozta, de a tehetségesebbek előrehaladását ez igen előnyösen növelte. Ebből következik, ami igen nagy fontosságú, hogy már a kezdő fokon lévő zongorázó ne csak az ujjait mozgassa, hanem gondolkozzék is mellette” (Szendrei, 1949). „A modern pedagógia szempontjából fontosnak tartom, hogy a növendéket már idejekorán ráneveljük arra a felelősségérzetre, amivel adottságai folytán a köznek tartozik. Fel kell világosítani a növendéket afelől, hogy nemcsak magának, de a köznek is árt, ha nem teljesíti tehetsége maximumát. Ennek az elvnek a megvalósítására korlátlan lehetőség nyílik az intézményes tanításnál.” (Szendrei, 1949) „Ez úgy lehet célravezető, ha körültekintő tantervet készítünk. Erre vonatkozólag úgy válogatjuk össze a darabokat, hogy ne csak a pillanatnyi technikai és művészi fejlettségnek feleljen meg, hanem minél szélesebb körű irodalomismerettel szolgáljon, ami egyben a stílusérzéklet is mindenkor a legjobban fejleszti.” (Szendrei, 1949) Szendrei Imre zongorapedagógiai módszere ma is figyelemreméltó.

Összegezve megállapíthatjuk, hogy fontosnak tartotta a zenei kifejezés legjobb megoldásaira való törekvést, a helyes ujjrend kialakítását, a darabok elméleti hátterének megvilágítását, a szereplésre való felkészítést, a stressz mentes zongoraórákat. A zenei és a technikai hiányosságok csiszolását, melyet véleménye szerint legeredményesebben Liszt, Chopin, Bartók műveinek helyes tolmácsolásán keresztül érhetünk el. Fontosnak tartotta a hallgatók általános

műveltségének gyarapítását, egymás előtti játékának ösztönzését. A tanítványok felelősségérzetének kialakítását.

Szendrei Imre aktívan bekapcsolódott Szeged zenei életébe. A megjelent meghívók, kritikák alapján gyűjtöttük össze az erre való utalásokat. Hangversenyeit a következők szerint csoportosíthatjuk: főiskolai hangversenyek, filharmóniai hangversenyek, ünnepi alkalmakhoz, megemlékezéshez kapcsolódó fellépések, jótékonysági hangversenyek, bizonyos témakörökhöz kapcsolódó hangversenyek. Repertoárja felölelte a zongorairodalom legnagyobb alkotásait. Nevéhez fűződik Bartók II. zongoraversenyének, Liszt Esz-dúr zongoraversenyének, Csajkovszkij b-moll zongoraverseny előadása.

Megállapíthatjuk, hogy Szendrei Imre a Pedagógiai Főiskolán eltöltött évei alatt a főiskolán rendkívül gazdag hangversenyélet volt. A zenés szerdák sorozat arra utal, hogy a hangversenyek időpontja konkrét naphoz kötődött. Egyszerű, de igényes meghívókat készítettek, ahonnan évek múltán is tanulmányoztattunk néhány programot. Felleltünk egy négy nyelvű meghívót, amely a szervezés igényességére vall. Különböző tematikákhoz kapcsolódóan is rendeztek hangversenyt. Az újságban megjelent kritikák azt tanúsítják, hogy a koncerteket érdeklődés övezte és nagy sikerük volt.

Szendrei Imre 1983. december 5-én halt meg Münsterben. Halála után dr. Huszka Lászlóné Szendrei Valéria Alapítványt hozott létre a tehetséges gyerekek segítésére. A Szendrei Imre Alapítvány a Kalocsai Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Intézménnyel közösen évenként megszervezi a Bács-Kiskun Vármegyei Zongoristák Találkozóját. Az itt díjat nyert fellépők közül többen a zenei pályát választották. Továbbá Szendrei Imre emlékéét őrzi a főiskola 8001 tantermének falán látható dombormű (Barta András alkotása), melyet 2005-ben dr. Huszka László főiskolai tanár ajándékozott az Ének-zene Tanszéknek.

A két Szendreire emlékeztek – koszorú került a szülőház falára (2:22)

Kalocsán, a Rákóczi utcában idősebb Szendrei Imre zeneszerző és főszékesegyházi karnagy, illetve ifjabb Szendrei Imre zongoraművész-tanár nevét őrzi egy emléktábla. 1991 óta minden év novemberében összegyűlnek itt a Kalocsai Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola tanárai és megtartják a hagyományossá vált megemlékezést és koszorúzást.

IRODALOMJEGYZÉK:

Dombiné Kemény Erzsébet: *A két Szendrei emlékkönyve* Szendrei Alapítvány Szeged, 1999.

Dombi Józsefné: Az SZTE JGYPK Művészeti Intézet Ének-zene Tanszék történetének neves pedagógusai: dr. Szeghy Endre, Szendrei Imre, dr. Mihálka György. In: Karlovitz János Tibor (szerk.2016.): *Tanulás és fejlődés*, ISBN 978-80-89691-31 312-314

https://acta.bibl.u-szeged.hu/74286/1/enek_zene_tanszek_2017_139-146.pdf